

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 108/2012-5

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 1. marca 2012 predbežne prerokoval sťažnosť M. N., T., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 175/2008 a jeho rozsudkami z 15. decembra 2010 a 29. júna 2011 a postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 17 CoP 22/2011 a jeho uznesením z 27. apríla 2011, ako aj postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 17 CoP 70/2011 a jeho rozsudkom zo 16. novembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. N. o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. februára 2012 doručená sťažnosť M. N., T. (ďalej len „sťažovateľ“), z ktorej obsahu možno vyvodit', že ňou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 175/2008 a jeho rozsudkami z 15. decembra 2010 a 29. júna 2011 a postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 CoP 22/2011 a jeho uznesením z 27. apríla 2011, ako aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 CoP 70/2011 a jeho rozsudkom zo 16. novembra 2011 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

Sťažovateľ v sťažnosti predovšetkým uvádza:

„Týmto dôrazne žiadam o prešetrenie postupov OS Nové Mesto nad Váhom a KS Trenčín, nakoľko sa jedná o záujmy mal. detí a zároveň žiadam o primerané finančné zadosťučinenie pre porušenie čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ako aj pošliapanie mojich práv a práva na spravodlivý proces v konaní Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom a Krajského súdu Trenčín pod sp. zn. 5 P/175/2008 evidovanom na OS Nové Mesto nad Váhom.

Nakoľko konaním Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom a Krajského súdu v Trenčíne mi bolo odopreté právo na spravodlivý proces, čím boli porušené moje ústavné práva, žiadam o primerané finančné zadosťučinenie v sume 5.000,- €, čo považujem za primerané finančné odškodnenie v zmysle platnej legislatívy SR, lebo boli pošliapané moje základné ľudské práva a slobody.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy musí obsahovať jednak všeobecné náležitosti uvedené v § 20 zákona o ústavnom súde, ako aj osobitné náležitosti uvedené v § 50 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca.

Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

V súlade s § 50 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať označenie,

- a) ktoré základné práva alebo slobody sa podľa tvrdenia sťažovateľa porušili,
- b) právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu, ktorým sa porušili základné práva alebo slobody,
- c) proti komu sťažnosť smeruje.

Vychádzajúc z § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde možno konštatovať, že podanie (sťažnosť) sťažovateľa v predloženom znení neobsahuje náležitosti predpísané zákonom o ústavnom súde, čo by pri prísne formalistickom prístupe zakladalo dôvod na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom predpísaných náležitostí. Ústavný súd však prihliadol na to, že sťažovateľ nie je zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, a preto posudzoval jeho podanie podľa obsahu.

Vychádzajúc z obsahu podania a prihliadajúc na v ňom uplatnenú argumentáciu ústavný súd kvalifikoval podanie sťažovateľa ako sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 175/2008 a jeho rozsudkami z 15. decembra 2010 a 29. júna 2011, postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 CoP 22/2011 a jeho uznesením z 27. apríla 2011, ako aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 CoP 70/2011 a jeho rozsudkom zo 16. novembra 2011.

Z príloh priložených k sťažnosti ústavný súd zistil, že okresný súd rozsudkom č. k. 5 P 175/2008-190 z 15. decembra 2010 rozhodol o zverení maloletých detí sťažovateľa

do osobnej starostlivosti a výchovy matky s účinnosťou od 1. septembra 2007 do 21. októbra 2010 a otca zaviazal prispievať na výživu svojich maloletých detí. Krajský súd uznesením č. k. 17 CoP 22/2011-220 z 27. apríla 2011 zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 5 P 175/2008-190 z 15. decembra 2010, a to predovšetkým z dôvodu, že sťažovateľovi bola postupom okresného súdu v uvedenom konaní odňatá možnosť konať pred súdom [v zmysle § 221 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“)], pričom zároveň v tomto rozsudku okresného súdu zistil aj ďalšie nedostatky. Krajský súd v odôvodnení označeného uznesenia okrem iného uviedol:

„V preskúmvanej veci zo spisu vyplýva, že otec maloletých detí sa na pojednávanie, na ktorom bolo vyhlásené rozhodnutie vo veci samej, konané dňa 15. 12. 2010 nedostavil, pričom predvolanie na pojednávanie nemal doručené. Táto skutočnosť vyplýva aj zo zápisnice z pojednávania, kde súd prvého stupňa konštatuje, že otec sa nedostavil a doručenie predvolania nemá vykázané. Z poštovej doručenky vyplýva, že otec prevzal predvolanie na pojednávanie do vlastných rúk dňa 20. 12. 2010, t. j. až 5 dní po pojednávaní, na ktorom došlo k vyhláseniu rozsudku. Pokiaľ teda súd prvého stupňa prejednal a rozhodol vec v neprítomnosti otca maloletých detí bez toho, aby bol tento riadne predvolaný na pojednávanie, došlo tým postupom súdu prvého stupňa k odňatiu možnosti konať pred súdom, ktorá je vždy dôvodom na zrušenie rozhodnutia.

Preto odvolací súd napadnuté rozhodnutie prvostupňového súdu podľa § 221 ods. 1 písm. f) OSP zrušil a vec mu podľa § 221 ods. 2 OSP vrátil na ďalšie konanie.

Po preskúmaní odvolací súd však zistil aj ďalšie nedostatky v rozhodnutí prvostupňového súdu. Predovšetkým treba vytknúť súdu prvého stupňa, že v odôvodnení svojho rozhodnutia uvádza, že vyživovaciu povinnosť otca určil spätne, a to za obdobie od 1. 9. 2007 do 21. 10. 2010, pričom vo výroku svojho rozhodnutia stanovuje vyživovaciu povinnosť otca spätne s účinnosťou len za obdobie od 1. 9. 2007 do 31. 3. 2008, takže odôvodnenie jeho rozhodnutia nezodpovedá vyhlásenému výroku. Zo spisu pritom vyplýva, že manželstvo rodičov maloletých detí bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Trnava zo dňa 25. 6. 2009 č. k. 11 C/3/2007-218 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo dňa 8. 9. 2010 č. k. 9 Co/412/2009-281, ktorý čo do výroku o rozvode manželstva nadobudol právoplatnosť dňom 20. 8. 2009. Citovaným rozsudkom bola vyživovacia povinnosť otca k maloletým deťom stanovená odo dňa nadobudnutia právoplatnosti

rozsudku o rozvode manželstva. V preskúmanej veci, kde súd prvého stupňa konal o určení vyživovacej povinnosti na čas do rozvodu manželstva, mal preto správne rozhodnúť o vyživovacej povinnosti k maloletým deťom až do právoplatnosti rozvodu manželstva, t. j. do 20. 8. 2009, (aj keď matka žiadala určiť vyživovaciu povinnosť len na čas do vydania predbežného opatrenia), nakoľko sa jedná o konanie, kde súd nie je viazaný návrhmi účastníkov.

Pokiaľ sa jedná o výšku vyživovacej povinnosti, keďže súd konal o určení vyživovacej povinnosti za predchádzajúce obdobie, povinnosťou súdu prvého stupňa bolo skúmať a vyhodnotiť pomery u všetkých účastníkov konania za celé rozhodné obdobie, t. j. od 1. 9. 2007 do 20. 8. 2009. Pri stanovení výšky výživného za dané obdobie súd nemôže vychádzať len zo stavu, aký mali účastníci konania v čase vyhlásenia rozsudku o rozvode manželstva a bez ďalšieho prevziať úpravu výživného stanovenú v rozsudku o rozvode manželstva.

Súd prvého stupňa preto v ďalšom konaní zistí zárodkové a majetkové pomery oboch rodičov v celom rozhodnom období a o vyživovacej povinnosti opätovne rozhodne, pričom pri vyčíslení nedoplatku na výživnom zohľadní už zaplatené sumy výživného.

Záverom odvolací súd dodáva, že požiadavka otca na určenie striedavej starostlivosti k maloletým deťom späť do rozvodu manželstva, vzhľadom na skutočnosť, že manželstvo účastníkov bolo medzičasom právoplatne rozvedené a maloleté deti boli na čas po rozvode zverené do osobnej starostlivosti matky nepovažoval odvolací súd za dôvodný, nakoľko takéto späť určenie striedavej starostlivosti už nemá logické opodstatnenie a zákon č. 217/2010 Z. z., ktorým bola zavedená možnosť striedavej starostlivosti nadobudol účinnosť až dňom 1. 7. 2010, pričom v predmetnej veci otec žiada určiť striedavú starostlivosť za obdobie pred nadobudnutím účinnosti citovaného zákona.“

V ďalšom priebehu konania okresný súd viazaný právnymi názormi vyslovenými v uznesení krajského súdu č. k. 17 CoP/22/2011-220 z 27. apríla 2011 po vykonaní ďalšieho dokazovania vo veci opätovne rozhodol rozsudkom č. k. 5 P/175/2008-269 z 29. júna 2011 tak, že zveril maloleté deti do osobnej starostlivosti a výchovy matky s účinnosťou od 1. septembra 2007 do 20. augusta 2009 a zaviazal otca povinnosťou prispievať na výživu maloletých detí s účinnosťou od 1. septembra 2007 do 20. augusta 2009 určenou sumou

a zároveň určil, že nedoplatok na zročnom výživnom na maloleté deti v určených sumách je povinný splácať v mesačných splátkach spolu s bežným výživným od právoplatnosti rozsudku do zaplatenia. O odvolaní sťažovateľa rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil.

1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 175/2008 a krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 17 CoP 22/2011 a pod sp. zn. 17 CoP 70/2011

Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia sťažovateľom označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

V súvislosti s predbežným prerokovaním tejto časti sťažnosti sťažovateľa ústavný súd považoval za potrebné poukázať aj na svoj ustálený právny názor (napr. II. ÚS 12/01, IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 205/03, I. ÚS 16/04), podľa ktorého sa ochrana základnému právu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase

uplatnenia tejto ochrany porušovanie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom a krajským súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď bola sťažnosť ústavnému súdu doručená, už nemohlo dochádzať k porušovaniu tohto základného práva, ústavný súd sťažnosť zásadne odmieta z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

V nadväznosti na uvedený právny názor ústavný súd považoval za potrebné tiež zdôrazniť, že jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo. Preto ak je zrejmé, že v čase, keď bola sťažnosť ústavnému súdu doručená, už k priet'ahom v konaní nemôže dochádzať, je daný dôvod na odmietnutie takejto sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Sťažovateľ namieta „*porušenie čl. 48 ods. 2 Ústavy SR*“ postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 175/2008 a postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 17 CoP 22/2011 a pod sp. zn. 17 CoP 70/2011 v čase, keď namietané konania už boli právoplatne skončené (22. decembra 2011, pozn.), t. j. v čase, keď okresný súd ani krajský súd už zjavne nemohli svojím postupom spôsobovať priet'ahy v namietaných konaniach.

Na základe takto zisteného skutkového stavu ústavný súd s prihliadnutím na zmysel a účel ochrany základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 175/2008 a postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 17 CoP 22/2011 a pod sp. zn. 17 CoP 70/2011 podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

2. K namietanému porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkami okresného súdu sp. zn. 5 P 175/2008 z 15. decembra 2010 a sp. zn. 5 P 175/2008 z 29. júna 2011

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

V súvislosti s namietanými rozsudkami okresného súdu sp. zn. 5 P 175/2008 z 15. decembra 2010 a sp. zn. 5 P 175/2008 z 27. apríla 2011 ústavný súd zdôrazňuje, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Z čl. 127 ods. 1 ústavy totiž vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľ mal v danom prípade právo podať proti namietaným rozsudkom okresného súdu v oboch prípadoch odvolania, ktoré, ako to vyplýva aj z príloh k sťažnosti,

aj podal. O odvolaniach sťažovateľa bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd, čo vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodnúť o tejto časti sťažnosti.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol túto časť sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

3. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 CoP 22/2011 a jeho uznesením z 27. apríla 2011

Vychádzajúc z už uvedeného ústavný súd konštatoval, že namietaným uznesením krajského súdu č. k. 17 CoP 22/2011-220 z 27. apríla 2011 krajský súd ako odvolací súd na základe odvolania sťažovateľa zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 5 P 175/2008-190 z 15. decembra 2010 a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a to z dôvodu, že v tomto rozsudku prvostupňového súdu zistil viaceré nedostatky.

V nadväznosti na túto skutočnosť ústavný súd v prvom rade uvádza, že základné právo na súdnu ochranu, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry opakovane vyslovil, že predpokladom na záver o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je len také porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstrániteľ'né činnosťou všeobecného súdu pred začatím konania

alebo v konaní vo veci samej, resp. ktorého nápravu nemožno dosiahnuť procesnými prostriedkami, ktoré sú obsiahnuté v Občianskom súdnom poriadku (m. m. I. ÚS 148/03, III. ÚS 355/05, II. ÚS 307/06). V nadväznosti na to ústavný súd pripomína, že v rámci konania o sťažnosti zásadne preskúmava len právoplatné rozhodnutia, a to v tom zmysle, že musí ísť o rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci samej právoplatne skončilo. Z princípu subsidiarity totiž vyplýva, že sťažnosť možno zásadne prerokovať a rozhodnúť o nej až potom, keď napadnuté konanie bolo právoplatne skončené. Je to tak z toho dôvodu, že sťažnosť musí v zásade smerovať proti poslednému rozhodnutiu o opravnom prostriedku, ktorý mal sťažovateľ k dispozícii, a nemôže ho opomenúť. V zmysle uvedeného v konaní, ktoré v čase predbežného prerokovania sťažnosti stále prebieha, nemožno uvažovať o splnení tejto požiadavky (IV. ÚS 361/2010).

V uznesení sp. zn. 17 CoP 22/2011 z 27. apríla 2011 krajský súd konštatoval, že voči sťažovateľovi, ktorý nebol riadne predvolaný na pojednávanie, došlo zo strany okresného súdu k odňatiu možnosti konať pred súdom, čo zároveň založilo dôvod na zrušenie rozsudku okresného súdu podľa § 221 ods. 1 písm. f) OSP, pričom krajský súd navyše zistil v odvolaní napadnutom rozsudku okresného súdu sp. zn. 5 P 175/2008 z 15. decembra 2010 aj ďalšie nedostatky. Podaním odvolania sa teda sťažovateľ domohol zrušenia rozsudku okresného súdu z 15. decembra 2010 a vrátenia veci na opätovné rozhodnutie okresnému súdu, t. j. domohol sa nápravy pochybení, ku ktorým v jeho veci došlo v dovtedajšom priebehu konania pred okresným súdom.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol túto časť sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

4. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 CoP 70/2011 a jeho rozsudkom zo 16. novembra 2011

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Vychádzajúc zo svojho ústavného postavenia ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať skutkové závery a právne názory všeobecného súdu vyjadrené v jeho rozhodnutiach. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia jeho relevantných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

V rámci predbežného prerokovania tejto časti sťažnosti ústavný súd považoval za potrebné poukázať na relevantnú časť namietaného rozsudku krajského súdu sp. zn. 17 CoP 70/2011 zo 16. novembra 2011, v ktorej odvolací súd predovšetkým uviedol:

„Krajský súd preskúmal vec podľa § 212 ods. 2 písm. a) O. s. p. a zistil, že rozsudok okresného súdu je potrebné podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdiť ako vecne správny. Vo veci rozhodol bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p., podľa ktorého nie je potrebné nariaďovať pojednávanie odvolacieho súdu...

V preskúmvanej veci sa matka maloletých detí návrhom podaným dňa 6. 9. 2007 domáhala, aby súd zveril maloleté deti D., M. a J. do jej osobnej starostlivosti a otca zaviazal prispievať na ich výživu sumou vo výške po 2000,- Sk mesačne, a to spätne od februára 2006. Zo spisu vyplýva, že manželstvo rodičov maloletých detí bolo medzičasom rozvedené, a to rozsudkom Okresného súdu Trnava zo dňa 25. 6. 2009, č. k. 11 C/3/2007-218 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo dňa 8. 9. 2010, č. k. 9 Co/412/2009-281; rozsudok nadobudol právoplatnosť vo výroku, ktorým bolo manželstvo rodičov rozvedené dňom 20. 8. 2009 a vo výroku o výživnom dňom 21. 10. 2010. Citovaným rozsudkom boli maloleté deti pochádzajúce z manželstva... zverené do osobnej starostlivosti matky, ktorá ich bude zastupovať a spravovať ich majetok a otec bol zaviazaný platiť výživné...

V preskúmanavane veci sa matka domáhala zverenia do osobnej starostlivosti a určenia výživného späťne, preto súd prvého stupňa správne rozhodoval o období od podania návrhu na súd, t. j. od 1. 9. 2007 do právoplatnosti rozvodu manželstva rodičov maloletých dňa 20. 8. 2009.

Preskúmaním veci bolo zistené, že okresný súd v predmetnej veci riadne zistil skutkový stav veci, nebol dôvod na opakovanie už vykonaného dokazovania (§ 213 ods. 3 O. s. p.), ani na jeho doplnenie podľa ust. § 213 ods. 4, 5 O. s. p.. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvého stupňa správne rozhodol, že maloleté deti... majú byť za dané obdobie zverené do osobnej starostlivosti matky. Súd prvého stupňa pritom správne vzal do úvahy skutočnosť, že matka maloletých za dané obdobie osobne zabezpečovala starostlivosť o maloletých..., s výnimkou letných prázdnin od 11. 7. 2008, kedy maloleté deti... trávili prázdniny u otca a kedy sa matka návrhom na predbežné opatrenie musela domáhať odovzdania maloletých detí do svojej starostlivosti potom, čo ich otec odmietol vrátiť. Otec deti vrátil matke na základe nariadeného predbežného opatrenia tak, že mal... priviezol matke dňa 1. 11. 2008 a mal... si matka osobne prevzala dňa 14. 11. 2008 v materskej škôlke.

Súd prvého stupňa správne rozhodol aj o určení výživného za dané obdobie, keď náležite zistil zárobkové a majetkové pomery oboch rodičov za rozhodné obdobie. Odvolací súd sa po preskúmaní stotožnil s rozhodnutím súdu prvého stupňa, ktorým určil vyživovaciu povinnosť otca k deťom za toto obdobie... Za správny považoval aj výrok rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorým vyčíslil nedoplatok otca na výživnom za rozhodné obdobie, keď od zročného výživného odpočítal čiastky poukázané otcom maloletých.

Pokiaľ sa jedná o požiadavku otca uvedenú v odvolaní, ktorou otec žiadal o nariadenie striedavej osobnej starostlivosti k maloletým deťom na čas po rozvode manželstva, odvolací súd opakovanie poukazuje na skutočnosť, že napadnutým rozsudkom okresný súd rozhodol o zverení maloletých detí do osobnej starostlivosti, ako aj o určení výživného na čas do rozvodu manželstva, takže v tomto konaní súd nemôže upravovať vzťahy rodičov k deťom na čas po rozvode manželstva.

Za neopodstatnenú považoval odvolací súd aj námietku otca maloletých detí, ktorou namietal, že postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, nakoľko zo spisu odvolací súd zistil, že otec maloletých detí bol po predchádzajúcom zrušení rozhodnutia

prvostupňového súdu riadne predvolaný na pojednávanie konané dňa 29. 6. 2010, na ktorom sa otec osobne zúčastnil, bol vypočutý a mohol preniesť svoje návrhy. Taktiež zo spisu nevyplýva, žeby otec vzniesol námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi, o ktorej by súd nerozhodol.

Odvolacie námietky otca preto neboli dôvodné. Preto odvolací súd rozsudok okresného súdu potvrdil, pričom podľa § 219 ods. 2 O. s. p. sa stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, na ktoré v podrobnostiach odkazuje.“

V nadväznosti na citované ústavný súd poukázal na § 219 ods. 2 OSP, podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia prvostupňového súdu, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

V posudzovanej veci k odvolacím námietkam sťažovateľa zaujal podrobné stanovisko v odôvodnení svojho rozsudku č. k. 5 P 175/2008-269 z 29. júna 2011 už okresný súd, pričom z citovanej časti odôvodnenia namietaného rozsudku krajského súdu vyplýva, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil s právnymi názormi prvostupňového súdu vyjadrenými v jeho rozhodnutí, t. j. postupoval v súlade s § 219 ods. 2 OSP.

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušenie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Vo svojej ustálenej judikatúre aj v nadväznosti na § 219 ods. 2 OSP ústavný súd tiež zdôrazňuje, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

Okresný súd v rozsudku č. k. 5 P 175/2008-269 z 29. júna 2011 okrem iného uviedol:

„Vodiacou zásadou na strane povinného (otca) pri určovaní výšky výživného je miera jeho schopností, možností a majetkových pomerov. To znamená, že súd na strane otca prihliada na jeho možnosti, čiže potencionálne príjmy, teda nielen to, čo otec skutočne zarobí, respektíve je dobrovoľne nezamestnaný, ale aj to, čo je objektívne možné, aby zarobil s ohľadom na svoj vek, zdravotný stav, kvalifikáciu, odbornosť, nadanie, vedomosti, zručnosti, pracovné skúsenosti, situáciu na trhu práce. Na strane oprávneného (dieťaťa) súd skúma jeho skutočné odôvodnené potreby, t. j. primeranosť, nevyhnutnosť. Oprávnené potreby nezahŕňajú len stravovanie, ale sú dané širšie - potrebami bytovými, odevnými, zdravotnými, kultúrnymi. Závisia najmä od veku, zdravotného stavu dieťaťa, schopnosti starať sa o seba. Medzi odôvodnené potreby však nepatria len pravidelné mesačné výdavky, ale i náhodné výdavky, napr. tie, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa, napr. liečebné náklady, úhrada pobytu v zdravotníckom zariadení. Súd na ne musí pri určovaní bežného výživného prihliadnuť.

Súd zhodnotil prevedené a predložené dôkazy podľa § 132 O. s. p. a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti a dospel k nasledujúcemu záveru:

Súd zo správ predložených od zamestnávateľov otca zistil, že v období od 09/2007-12/2008 dosahoval čistý príjem 23.864,75 Sk. V čase od 3. 5. 2010 do 19. 7. 2010 a v čase od 1. 1. 2009 do 2. 5. 2009 bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Od 05/2010 do 08/2010 pracoval v spoločnosti O. s mesačným čistým príjmom 560,445 eur. Od 1. 7. 2010 pracuje otec maloletých Ž. s mesačným príjmom 472 eur. Otec maloletých detí je poberateľom výsluhového príspevku brutto 229,54 eur...

S poukazom na zákonné ustanovenia výsledky vykonaného dokazovania a zistenia súd považuje za primerané výšku výživného na mal... 50 eur mesačne, na mal... 45 eur mesačne a mal... 40 eur mesačne s prihliadnutím k potrebám maloletých detí, príjmom oboch rodičov, pričom súd vzal v úvahu najmä dosahovaný príjem otca v období 09/2007 - 12/2008 23.864,75 Sk a príjem matky od 01. 11. 2007 do 15. 05. 2008 7.751,45 Sk, čo bolo v príkrom rozpore s citovaným ustanovením § 62 ods. 2 Zákona o rodine, keď matka zo svojho príjmu a za finančnej pomoci príbuzných zabezpečovala výchovu a výživu maloletých detí bez finančného prispievania otca na výživu maloletých detí od opustenia spoločnej domácnosti do 31. 3. 2008.

Súd užil povinnosť prispievať na výživu maloletých detí od podania návrhu 1. 9. 2007 do právoplatnosti rozvodu manželstva rodičov maloletých detí 20. 8. 2009. Takto určené výživné zodpovedá reálnym možnostiam a schopnostiam oboch rodičov maloletých detí predpokladanú vytvorenú tvorbu úspor na strane otca ako aj odôvodneným potrebám maloletých detí.

Nedoplatok na zročnom výživnom na mal... za obdobie od 1. 9. 2007 do 20. 8. 2009 – 23 mesiacov a 20 dní v čiastke 472,99 eur..., pričom bola odpočítaná čiastka poukázaná otcom maloletých, povolil súd otcovi splácať v mesačných splátkach po 20 eur spolu s bežným výživným a to počnúc právoplatnosťou tohto rozsudku do zaplatenia, k rukám matky pod stratou výhody splátok.

Nedoplatok na zročnom výživnom na mal... za obdobie od 1. 9. 2007 do 20. 8. 2009..., pričom bola odpočítaná čiastka poukázaná otcom maloletých, povolil súd otcovi splácať v mesačných splátkach po 20 eur spolu s bežným výživným a to počnúc právoplatnosťou tohto rozsudku do zaplatenia, k rukám matky pod stratou výhody splátok.

Nedoplatok na zročnom výživnom na mal... za obdobie od 1. 9. 2007 do 20. 8. 2009..., pričom bola odpočítaná čiastka poukázaná otcom maloletých..., povolil súd otcovi splácať v mesačných splátkach po 20 eur spolu s bežným výživným a to počnúc právoplatnosťou tohto rozsudku do zaplatenia k rukám matky pod stratou výhody splátok.“

Vychádzajúc z citovaného ústavný súd po preskúmaní namietaného rozsudku krajského súdu zo 16. novembra 2011 v spojení s rozsudkom okresného súdu z 29. júna 2011 dospel k záveru, že tento rozsudok odvolacieho súdu je primeraným spôsobom odôvodnený a nemožno ho považovať ani za arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnymi názormi krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti týchto názorov a nezakladá ani právomoc ústavného súdu nahradiť právne názory krajského súdu svojimi vlastnými.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti konštatoval, že medzi namietaným rozsudkom krajského súdu zo 16. novembra 2011 a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí na ďalšie konanie reálne umožňovala dospieť k záveru o porušení

tohto práva, a preto odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj túto časť sťažnosti z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá v celom rozsahu, ústavný súd o ďalších nárokoch na ochranu ústavnosti uplatnených v sťažnosti nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. marca 2012